

SvD ACCENT

På SvD accent hittar du upplevelser som är speciellt framtagna för Svenska Dagbladet • Kurser • Resor • Konst • Kultur • Mat- & vinupplevelser

Glasetts mästare Bertil Vallien

I ett unikt samarbete mellan konstnären och SvD accent är vi stolta över att presentera Bertil Valliens senaste konstverk, Viaggio Interiore.

Foto: Hans Runesson

I hyttan gäller det att agera snabbt, glas är ett nyckfullt material och en del av processen lämnas alltid åt slumpen – hur noggranna förberedelserna än är.
Foto: Hans Runesson

Varje konstverk är ett eget universum

Konstnären Bertil Vallien är världsberömd för sina uttrycksfulla glasbåtar och symboliska konstverk. Hans estetik passar lika bra i de småländska skogarna som på konstvärldens hetaste mässor.

Frida Lagerblad

Bertil Vallien är formgivare och en av världens främsta glasskulptörer. I glaset skapar han ett eget universum, kapslar in berättelser som rymmer både vemod och längtan. Visar hur glaset kan vara både grovt och skört. Under sin karriär har han trampat upp nya vägar för glaskonsten och gått emot sedan länge etablerade svenska glastraditioner. Hans verk finns utställda på museer och gallerier i USA, Australien, Japan och Europa.

Den första glasbåten, som tillverkades i mitten av 1980-talet, blev början på en konstnärlig bana som skulle ta honom ut i världen. Att det blev just båtar har flera förklaringar.

– Man kan säga att båten har följt mig ända sedan jag började min karriär. Den står för ensamhet och äventyr. I många olika kulturer används båten som en farkost till främmande områden, ibland sträcker den sig till andra sidan döden. Alla människor har en relation till båten, den har en form som är lätt att ta till sig.

I projektet Viaggio Interiore har Bertil Vallien skapat 150 båtar i tre olika färgställningar, alla ungefär 42-45 cm långa och placerade på en metallsockel.

– Varje båt är unik, exakt vad de innehåller och betyder är upp till betraktaren att avgöra. Men för mig är Midas-gudens ansikte båtens resenär, på väg mot okända mål, och det lilla jordklotet är vår värld betraktad på stort avstånd, förklarar han.

Bertil förklarar att han under åren har komponerat ett slags alfabet av metaforer och symboler som han använder i sin konst. I Viaggio Interiore syns även stegen som indikerar en dubbelsidig möjlighet – att upptäcka eller att fly. Utöver de huvudsakliga och gemensamma elementen innehåller varje båt små variationer – en fågel eller en bokstav som skiljer dem åt.

– När man gjuter in någonting i glas är det oerhört definitivt. Symbolen blir genast oåtkomlig, och kommer att vara där för alltid. Varje båt kräver planering och noggranna förberedelser, för när vi väl är i hyttan och gjuter måste allt gå väldigt snabbt. Glas är ett temperamentsfullt material som kan spricka, explodera, krympa och svettas. Ibland helt utan förklaring. Arbetet i glashytan är påfrestande, glaset smälter vid 1180 grader och det gäller för skulptören att agera medan glaset är varmt. Sedan väntar den mest känsliga delen av processen, att kyla ner

glaset till rumstemperatur. För båtarna ur Viaggio Interiore tar det tio dagar, men de större verken kräver långt mycket mer än så.

– För de största båtarna har vi en kyltid på åtta veckor och då blir man väldigt sårbar. Minsta strömavbrott kan förstöra hela gjutningen. De där veckorna är en enda lång och nervös väntan. Man vet exakt hur mycket förberedelser och arbete som ligger i de där ugnarna, som lika gärna kan komma ut i bitar när vi öppnar luckan. Så, ja, det är ett spännande liv jag lever, säger Bertil och skrattar.

Under hela karriären har Bertil Vallien varit både formgivare och konstnär, en ovanlig kombination. Han menar att balansen mellan de kommersiella produkterna och det självständiga konstnärskapet är ett måste för att ett glasbruk ska vara framgångsrikt.

”
Dagarna när vi gjuter båtarna är som julafton för mig och mina medarbetare

– Jag tycker väldigt mycket om att delta i det dagliga jobbet på fabriken och genom åren har jag ritat serviser, glas, vaser och skålar i tusentals. Det är mitt sätt att betala tillbaka för den stora friheten jag har fått som konstnär. Jag har varit en kostsam person ibland och då

är det självklart för mig att även ta ansvar för den delen av verksamheten som ser till att det finns jobb i hyttan.

Bertil Vallien känner glasbrukslivet utan och innan. Han kom till Åfors glasbruk i början av 1960-talet och flyttade in i ett gammalt 1700-talshus ett stenkast därifrån. Tillsammans med sin fru Ulrika Hydman Vallien var han sedan verksam där fram till sommaren 2013, när glasbruket lades ner. Bertil bor fortfarande kvar i Åfors, men arbetar nu på Kosta Glasbruk.

– När jag kom till Åfors var det ett nedslitet bruk med läckande tak och uråldrig produktion. Jag fick vara med om att ändra glasbrukets riktning och få alla att jobba mot ett gemensamt mål, det var en fantastisk tid. Där fick jag möjlighet att utveckla tekniken som jag fortfarande utövar.

Den särskilda tekniken – sandgjutning – har Bertil själv upfunnit och den öppnade helt nya möjligheter för hans konstnärskap. Att använda sand för att gjuta metall är en

gammal teknik som fortfarande används vid de flesta gjuterier. Genom att blanda rätt dimensioner av sand, vatten och lera blir det möjligt att skapa väldigt detaljerade avtryck. En trämodell av båten bäddas ner i sanden, utifrån det första avtrycket fortsätter sedan Bertil att göra texturer och tillägg i formen. Formen sprayas med ett lager grafit och fylls slutligen med glasmassa och detaljer i flera olika lager.

– Dagarna när vi gjuter båtarna i hyttan är som julafton för mig och mina medarbetare. Oftast brukar vi köra igång klockan halv tolv på en fredag. När allt stämmer; ugnarna och kylarna har exakt rätt temperatur, alla i arbetslaget är taggade till tusen. Det är som att stå på randen av en vulkan. Det är farligt, härligt och spännande på samma gång. Med ljuset från ugnarna och värmen från glaset blir det en otrolig scenografi.

Ett av Bertil Valliens mest omtalade verk på senare tid heter Passage, eller The one million dollar boat som amerikanerna kallar den.

Varje båt är unik.

Den största och dyraste skulpturen som någonsin tillverkats för Kosta Boda. Båten är tre meter lång, med en prislapp på en miljon dollar, och kom till när en gallerist från Ohio plötsligt ringde och ville lägga en order. Passage ställdes ut på konstmässan SOFA i Chicago 2016 och väl på plats blev den mässans stora snackis.

– Det var en chansning som resulterade i både uppmärksamhet och fler beställningar. Projektet skapade många ringar på vattnet för mig, just nu håller jag på att färdigställa ytterligare fem stora skulpturer. Det innebär ännu fler sömnlösa nätter så klart, medan båtarna står i ugnarna och svalnar. Men det är ju också tjusningen.

Genom SVD accent kan man nu köpa båtarna ur Viaggio Interiore för 24 000 kr, då ingår även en portfölj med tre litografier av Bertil Vallien. För att ta en närmare titt på båtarna kan man bege sig till Hedenius på Karlavägen 17, där utställningen Viaggio Interiore visas den 22 november – 21 december.

Urval | Museer och gallerier där Bertil Valliens verk visas

■ Nationalmuseum, Stockholm
■ Victoria and Albert Museum, London
■ Metropolitan Museum of Art, New York
■ HM de Young Museum, San Francisco

■ Yokohama Art Museum, Yokohama
■ The State Hermitage Museum, St. Petersburg
■ Dusseldorf Museum of Fine Arts, Dusseldorf

■ National Museum of Modern Art, Kyoto
■ Absolut Collection, New York
■ National Museum of Art, Tokyo
■ Museum of Fine Arts, Chicago

Arts, Boston
■ Detroit Institute of Art, Detroit
■ Museum of Art and Design, New York
■ Art Institute of Chicago, Chicago

■ The Powerhouse Museum, Sydney
■ Musée des Arts Décoratifs, Louvren, Paris
■ The Montreal Museum of Fine Arts, Montreal

■ Rockford Museum of Art, Rockford
■ Microsoft Art Collection, Seattle
■ VIDA Museum, Öland
■ National Museum, Edinburgh

Viaggio Interiore skulptur röd ca 42 cm lång, 7 cm bred, 7 cm hög
(14 cm inkl svart sockel) Pris: **24 000 kronor.**

Viaggio Interiore skulptur lila ca 42 cm lång, 7 cm bred, 7 cm hög
(14 cm inkl svart sockel) Pris: **24 000 kronor.**

Viaggio Interiore skulptur blå ca 42 cm lång, 7 cm bred, 7 cm hög
(14 cm inkl svart sockel) Pris: **24 000 kronor.**

”

Båten har alltid fascinerat mig,
för den vackra formen och för
vad den betyder:
Utkomst, äventyr, resa,
födelse och död.

Viaggio Interiore av Bertil Vallien

SvD accent är stolta över att presentera Bertil Valliens senaste konstverk, glasskulpturen Viaggio Interiore, som på svenska betyder inre resa.

Glasbåten är skapad i 150 unika exemplar och finns i tre vackra färgvariationer: röd, blå och lila.

Pris: **24 000 kronor**

Vid köp av glasskulpturen ingår den tillhörande portföljen som innehåller tre litografier numrerade och signerade av Bertil Vallien.

■ **GLASSKULPTUR VIAGGIO INTERIORE:**

- Mått: ca 42 cm lång, 7 cm bred, 7 cm hög (14 cm inkl svart sockel) • Vikt: 3,5 kg
- Upplaga: totalt 150 unika och signerade exemplar i färgvariationerna röd, blå och lila. • Pris: **24 000 kronor**

■ **LITOGRAFISK PORTFÖLJ:** • Titel: Viaggio Interiore • Tryck: Lumphé litografiska i Stockholm, 2018 • Papperskvalitet: Arches 270 g • Mått: 45 x 20 cm • Antal färger: 6-8 • Produktion: Hedenius Stockholm AB • Upplaga: 250 exemplar numrerade 1/250 - 250/250 • Samtliga litografier är signerade av konstnären • Pris: **portföljen ingår vid köp av en glasskulptur. Vid köp av endast portfölj: • 7 000 kronor, (3 litografier) • 2 500 kronor styck** • Med vit träram tillkommer 800 kr styck

■ **Glasskulpturer och litografier** finns att se på den aktuella utställningen Viaggio Interiore, 22 november - 21 december, på Hedenius Karlavägen 17 i Stockholm, öppet mån-fre 10.00-18.00, lör 12.00-15.00 tel 08-667 80 14.

SvD

SvD ACCENT

Köp på svd.se/accent →

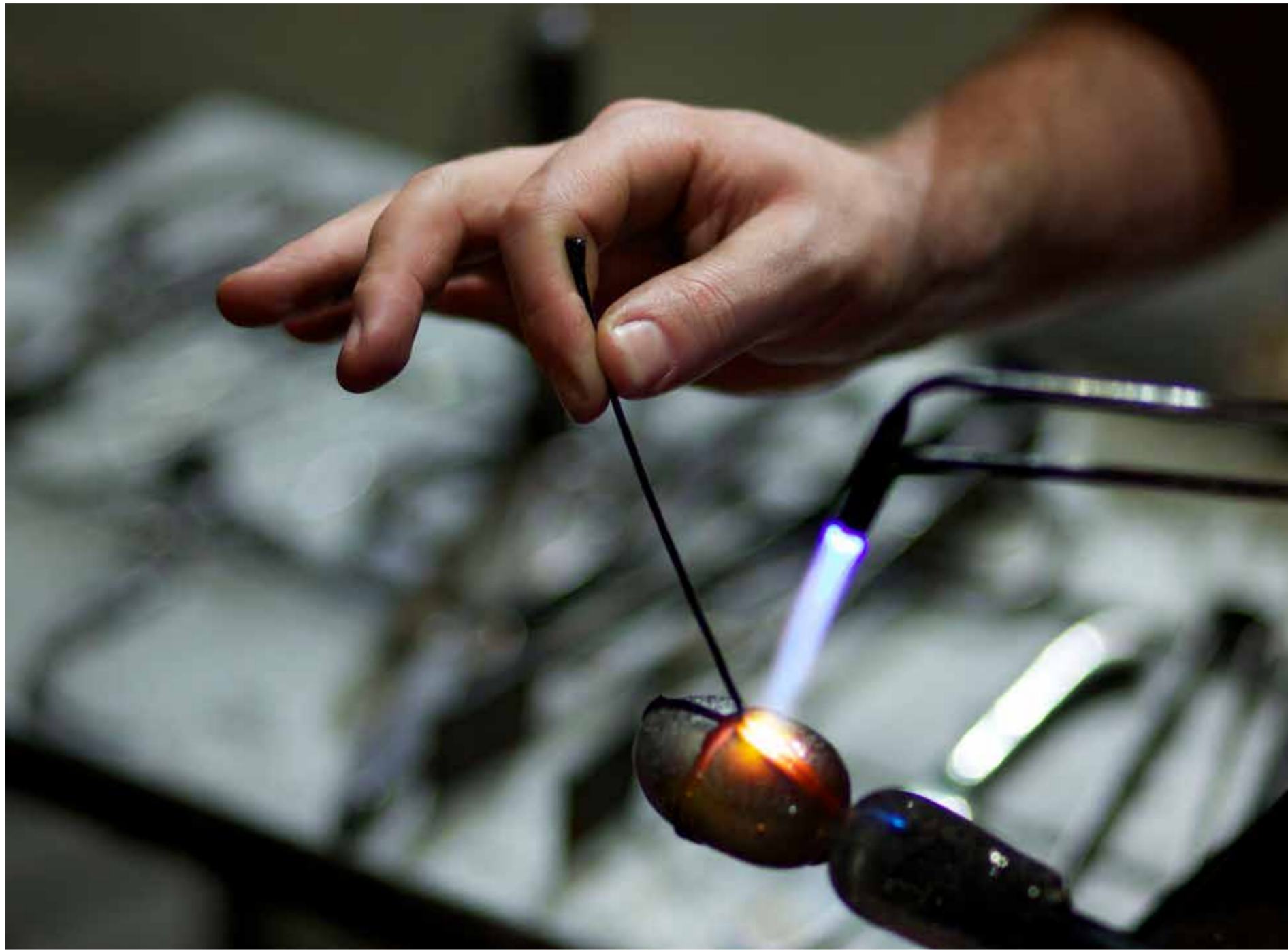

Foto: Jonas Lindström

Glaset historia går över femtusen år tillbaka i tiden

Det först tillverkade glaset har spårats till Egypten och Mesopotamien och är omkring 5 500 år gammalt. Det var på den tiden glaspärlor men även kärl och bägare. Under romartiden, för 2 100 år sedan, utvecklades tekniken att blåsa glas. En uppblåst glasbubbla kunde klippas sönder och läggas plant för att bli en förhållandevis jämn glasruta. Glas, flaskor och skålar blev möjligt att producera.

Fakta | En sammanställning av glaset historia.

- **1 500 f Kr:** Egypten är glascentrum. Slip-skivor, pressning och hållkärl.
- **300 f Kr:** Glastillverkning i Indien och Kina.
- **100–50:** Glasblåsning och glasblåsarpipan uppträffas av fenicierna.
- **100–300-tal:** Rom är glascentrum. Romarna sprider hantverken i Västeuropa.
- **400:** Fönsterrutor av glas.
- **500-tal:** Glastillverkning (pärlor) i Sverige, söder om Visby och Helgö. Förmodligen glasarbetare från Köln eller Holland.

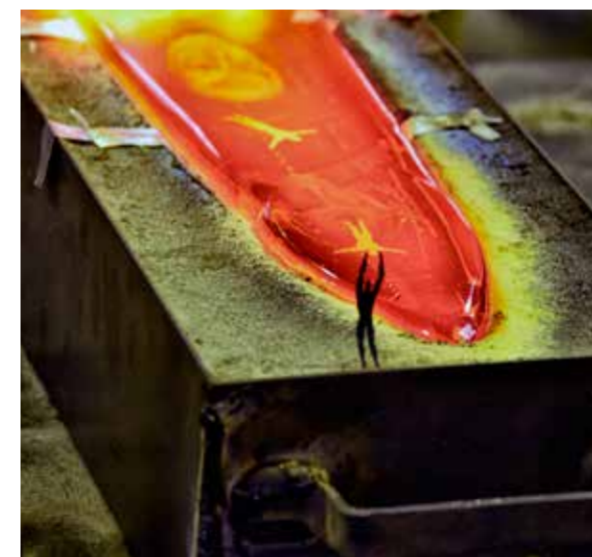
- **1000-tal:** Kloster och munkar tar över glashandling. Tillverkar färgade glasplattor till kyrkfönster, oljelampor och apoteksglas.
- **1100–1200:** Katedraler i Europa byggs och innehåller enorma målade fönsterglas. I Sverige sätts enkla fönsterglas i kyrkor och kloster. Glastillverkning vid Alvastra, Nydala och Varnhems

- kloster.
- **1300-tal:** Venetianerna avfärgar glas med mangan.
- **1350:** Venedig är glascentrum. Övertar sjöhandeln med ofärgat glas.
- **1300–1500:** Fönsterglas till kyrkor tillverkas i Vadstena.
- **1500-talet:** Fönsterglas vanligare i Sverige.
- **1404–1517:** Fyra glasmakare utvecklar glastekniken i Sverige;

- Benedikt, Petrus Johannis Stekare, prästmunken Finnvidus och Johan Torstensson.
- **1556:** Glastillverkning i Sverige – Gustaf Wasa hjälper två glasblåsare från Venedig, Rochus och Andrea Niquedo bygga glasugn på Norrmalm. Första tillverkningen av blåst glas.
- **1580-tal:** Glashyttor anläggs i Mälardalen och Stockholm. Kunga-

- hus och adel stöder hantverken. Blåsare från Italien, Holland och Tyskland.
- **1594:** Glasmästarskrå inrättas i Stockholm.
- **1641–1678:** Köpmannen Melchior Jung, på Munklägret, (Kungsholmen) är

- förste svensk att driva glasbruk.
- **1676:** Kungsholms glasbruk i Stockholm – t o m 1815. Utvecklar hantverken och är på 1700-talet Sveriges ledande bruk med tillverkning av pokaler och vinglas.
- **1692:** Henrikstorps glasbruk t o m 1762. För glashandling vidare.
- **1726:** Orrefors anläggs som järnbruk.

Bertil Valliens konstverk "Passage" med sina tre meter är Kosta Bodas dyraste verk hittills. Foto: Jonas Lindström

- **1740–1850:** Glastillverkning expanderar. Lägre stånd, lågadel, skogsägare och köpmän driver på.
- **1741:** Limmareds glasbruk etableras. Idag Sveriges äldsta verksamma glasbruk.
- **1742:** Kosta glasbruk etableras – börjar blåsa glas i Glasriket.
- **1810:** Reijmyre glasbruk öppnar.
- **1835:** Pressglas börjas tillverkas i Sverige.

- **1850–1900:** Högkonjunktur för glasin- dustrin, 65 glasbruk anläggs i Sverige. Många etableras i fattiga sydöstra Småland med yrkesskickliga blåsare, billigt bränsle och gott om vatten- drag.
- **1910-tal:** Maskinell tillverkning i Sverige
- **1913:** Konsul Johan Ekman förvärvar Orrefors. Betydelsefull tid inleds.

- **1916:** Konstnärer knyts till svenska glas- bruk.
- **1925:** Världsutställning i Paris, bidrar till att svenskt glas når internationell fram- gång. Orrefors blir välkänt namn i världen.
- **1939:** Världsutställning i New York. Flera svenska glasbruk re- presenterar.
- **1950-tal:** Internatio- nell konkurrens ökar. Glasbruk knyter

- form-givare och konstnärer till sig.
- **1960-tal:** Experi- mentlusta med färg sprider sig. Elektriska glas-smältugnar allt- mer i bruk.
- **1979:** Finns 22 glas- bruk i Sverige, varav 16 i Småland. 3 500 personer i branschen, 700 milj kronor i om- sättning, 50 procent av pydnads- och ser- visglasproduktion på exporteras till USA

- och Västeuropa.
- **1983:** Första gla- sigloon för återvin- ning i Sverige place- ras ut i Göteborg.
- **2002:** Den interna- tionella konkurren- sen hårdnar och slår hårt mot det svenska glasriket. Koncernen Orrefors Kosta Boda varslar 42 av sina an- ställda på bruken Orrefors, Kosta, Sandvik och Åfors.
- **2013:** Efter mer än

- 130 års verksamhet läggs glashyttan i Åfors ner och flera andra glasbruk hotas av nedläggning. Sam- tidigt som en ny gene- ration viljestarka och nyskapande formgi- vare fortsätter att tän- ja på glaset gränser.
- **2016:** Bertil Valliens verk Passage säljs för en miljon dollar på konstmässan SOFA i Chicago, det största och dyraste verket

- som någonsin produ- cerats vid Kosta Boda. Och glasbranschen verkar ha kommit på fötter igen.

SvD

- Källor**
Glasboken – historia, teknik och form av Carl F Hermelin-Elsebeth Welander. Boken om glas - Hantverket, teniken och konsten, Glafo. Nationalency- klopedin. KTH.

”
När man gjuter in en historia i glas är det oerhört definitivt. Den blir genast oåtkomlig, och kommer att vara där för alltid.

I ett unikt samarbete mellan konstnären och SvD accent är vi stolta över att presentera Bertil Valliens senaste konstverk, Viaggio Interiore, som betyder inre resa.

Viaggio Interiore skulptur blå ca 42 cm lång, 7 cm bred, 7 cm hög (14 cm inkl svart sockel) Pris: **24 000 kronor.**

Viaggio Interiore av Bertil Vallien

SvD
SvD ACCENT

Köp på svd.se/accent →